

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

David Rex solus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

rum ¹ perlato ad se mortis ejus nuncio, miro pietatis exemplo ² flevisse traditur. Tum Chebron ³ Judææ oppidum per-
tiit. Ibi rursum regali unguento illitus, ⁴ rex appellatus est. ³
Sed ⁵ Abner, qui magister militiæ Saul regis fuerat, spreto ⁴
David, ⁶ ISBAAL, regis sui filium, regem constituit. Cre-
bris deinde præliis inter duces regum concursum. Pulsus ⁶
Abner sapius: ⁷ fratrem tamen Joab, qui ex parte David
exercitui præerat, fugiens peremit. Quo dolore postea ⁷
Joab,

prum olim tribui Juda & postliminio jam restitutum.

1 Perlato ad se mortis ejus nuncio.]

2. Reg. I. Joseph. 7. 1. Nuncium hunc Rabbini fuisse volunt filium Doëg Idumæi, qui armiger Saulis. Amalekita fuit, filius Agag Regis, cui nomen Edab, si fabulis Pseudo Philonis credimus. Mentiebatur autem se saulem occisum, ut gratiam Davidis aucuparetur. Theodor. Procop. Eucher. Lyra. Abulens. Diademate tamen Saulis potitus fuit & illud vere attulit. Abul. Cajetan.

2 Flevisse traditur.] Non tam de Davide hoc dicitur, quam de iis qui cum eo erant, II. Reg. I. 3. Drus. Sic Cæsar viso Pompeji capite.

3 Judææ oppidum.] Tribus Juda. Ut supra: In terram Judææ regressus. Sic Bethlehem Judææ & Judææ, variantibus libris. Drus. Regiam autem Hebræorum David jussu Dei, delegit, quia ibi vixerant & sepulti erant Patriarchæ, eratque tunc metropolis tribus Juda. Procopius.

4 Rex appellatus est.] A tribu Juda tantum. Salmanticensis, David cæpit regnare anno creationis 3884. Post trigesimum septimum annum regni ejus rebellavit Absalom, quemadmodum dicitur, & fuit à fine xl. annorum. Hi anni numerantur ab eo tempore quo postularunt sibi regem. Et aliquanto post, David regnavit xl. annis. Drus. Tribus eximia, sed una, Regem facit pernicioso exemplo, nisi Dei voluntas cognita omnem legem perfringeret. Grot.

5 Abner.] Consobrinus Saulis. Nam

Ner pater Abner, erat frater Cis, qui pater Saulis.

6 ISBAAL Regis sui filium, Regem constituit.] Sic vocatur I. Paralip. 8. 33. ubi Latin. vetus, Esbaal. Caterum II. Sam. 11, 8. Isbofeth nominatur. Drusius. Interea Sauli copiarum præfectus Abnerus filius Neri, vir strenuus, & ad magnas res obeundas natus, quamprimum cognovit cecidisse Regem & Jonathan, aliosque duos ejus filios, prope in castra delatus, reliquum ex omnibus filiis Jebofthum periculo eripit, & superato una cum illo Jordane, totius populi Regem eum constituit, excepta tribu Judææ, regiamque ei elegit apud locum qui Hebraice Manalis dicitur. Josephus. Factus est Rex undecim tribuum, id est, Israël totius, excepta tribu Juda. II. Samuel. 11. Μαυάλις corrupte dixit pro Μανάλις. Quod vel castra denotat, vel locum illum, cujus mentio Gen. 32. 2. Fabulam refert R. Salomo, quod cum populus Davidem vellet Regem, Abner probarit, Isbofeth deberi regnum ex Gen. 35. 18. ubi Jacob filium à Rachele in partu moriente vocatum Benoni, id est, filium doloris, nuncupat Benjamin, id est, filium dexteræ. Dextera enim symbolum regis & regni. Isbofeth vero & Saul erant prognati ex Benjamin, David ex Juda.

7 Fratrem tamen Joab.] Asaëlem. Οὗτ' ἐπὶ ποδῶν ἀκύντη κλέει γεν. ἔ γδ ἀνθρώπος ἐνίκα μέγας, ἀλλὰ καὶ ἵππων καὶ αἰγῶν εἰς ἀμύδαυ λίγες (ὡς Ἰσραὴλ) μείν. Joseph.

I Jugh.

Joab, cum se Abner David regi dedisset, ¹ jugulari eum præcepit ² non sine dolore regis, cujus fidem cruentaverat.

- ¹ LXVI. Per idem tempus, ³ omnes fere natu majores Hebræorum, publico consensu, regnum ei totius gentis detulerunt. nam ⁴ per septem annos in Chebron tantum ² regnaverat. Ita ⁵ tertio rex ungitur, annorum circiter xxx. ³ Allophylos in regnum irruentes, secundis præliis repulit.

Ea

¹ *Jugulari eum præcepit.*] Imo ipse jugulavit eum 11. Sam. 3. 7. Prætextus fœdi facinoris fuit ultio Asaëlis. Vera causa, quod misere timeret, ne honore quem obtinebat, privaretur, Davide imperium exercitus in Abnerum transfere-
Joseph. Theodoret. Procop. Hebræi fabulantur, Joab jussisse Abner, ut se doceret modum, quo se excalceare solebat is, qui volebat ducere uxorem fratris sui sine liberis defuncti: cumque Abner ei obsequens caput ad calcem inclinaret, à Joabo fuisse obruncatum.

² *Non sine dolore Regis.*] Qui sublata ad coelum dextera, magna voce protestatus, quod nec jubente se, nec confcio, cædes ea fuerit commissa. Adhæc diris imprecationibus authorem necis hujus execratus, & familiam ejus, & facinoris socios, præjudicio suo damnavit. *Joseph.* Tanta autem Joabi in regno Judæ potentia fuit, ut cum plectere David ausus non fuerit. *Theod.*

³ *Omnes fere natu majores.*] Cur adjecit fere? nam nemo excipitur. Caterum universæ tribus ei regnum detulerunt, cum prius seniores cum eo fœdus pepigissent. Quidam scribunt primum universas tribus, deinde omnes seniores venisse in Hebron, ibique eum unxisse regem super Israël. Vide 1. Sam. 5. 1. & 3. *Dryfus.* Factum id post cædem Isbosethi 11. Reg. 4. *Josephus* vii. 2. cujus interfectores David *πῖσσω ἀκίαν αὐτῶς ἀκιστάμυρ & διεχρήσατο.* *Joseph.*

⁴ *Per septem annos.*] Et menses sex. 11. Sam. v, 5. Tanto etiam tempore 11.

boseth regnavit; quia statim post ejus cædem ab undecim tribubus electus est, teste *Josepho.* Quod autem 11. Reg. 11. 10. dicitur enim duobus tantum annis regnasse, id non de toto regni tempore capiendum est, ut R. Salomon & Hebræi in Seder Olam volunt; sed de pacato statu, antequam civile bellum inter Judam & Israël emeretur. *A Lapide.*

⁵ *Tertio Rex ungitur.*] De Regum unctione fuse & doctè *Guilielmus Schickardus* de Jure Regio. Gemara Hierosolymitana ad t. Horaijoth, fol. 47. col. 33. מִמֶּנּוּ נִמְשָׁחוּ כֹהֲנִים גְּרוּלִים וְלֹכִים
Ex oleo sancto ungeri solebant Pontifices & Reges. Ita tamen ut tamen Regni hæres, nunquam, nisi ob adversam factionem, atque ut dissidium inter competitores facilius sopiretur, ungi soleret, hæres nihilominus pontificatus nunquam non esset, cum initiaretur, ungendus. Eadem Gemara ibidem: *Rex qui primo constituitur, ungendus erat; Regis autem filius qui in regnum succederet, ut is eisdem ungeretur, necesse non erat.* Nam & scriptum est (1. Samuel. 26. 12. de Davidis unctione) *Surge & unge eum; ipse enim est. Ipse ungendus erat. Filii ejus ut ungerentur necesse non erat. At vero pontifex Pontificis filius erat ungendus, usque in decem generationes.* Id est, ex lege, in perpetuum. Et de factione adversa, quæ in causa erat regni heredes ungenti, sequitur ibi paulo post, *Reges ungi non solebant, nisi ob adversam factionem.* Ita unctus est Salomon, ob factionem Adoniae, Joas ob Athaliae, & Jehu ob Joram. *Seldenus.*

111

Ea tempestate arcam Domini, quæ in Cariathjarim oppi-
do, ut supra retulimus, erat, ¹ in Sion transtulit. Cumque ⁵
ædificare Domino templum in animo haberet, divinum ei
responsum redditum, ² semini illius id reservari. Bello dein- ⁶
de ³ Allophylos domuit, ⁴ Moabitas subjugavit, ⁵ Syriam
sub-

¹ *In Sion transtulit.*] Prius in domum Oben-Edom, ubi fuit per tres menses. Sion autem alio nomine urbs David appellatur, & superior civitas. *Drusus.* Josephus tradit Jebusæos portas adventanti præclusisse. Oppugnatio fuit difficillima, ob naturam loci. Ideo Jebusæi καὶ ἐφρονῆντες τῆ ἰσχυροῦς τῆ, τὰς πεπηρωμένους τὰς ὄψεις, καὶ τὰς βάρσας, καὶ πᾶν τὸ λελωθῆναι in moenibus collocarunt, discedentes hos ad arcendum hostem sufficere. Ita Joseph. Procop. Theodor. Descriptionem Hierosolymorum vide apud Josephum vi. αἰλωσ. 6. Hæc urbs impostero totius gentis, tam πολιτείας quam ἡρωικίας metropolis fuit, ut Magnus Salmasius contra Scaligerum ostendit. Inter omnes urbes insigniter eminuit unius Hierosolymæ sanctitas, atque etiam perpetua mansit, ut Talmudici tradunt, ex quo semel eam urbem, maximus rex Salomo dedicaverat. Itaque, quod postea consecravit eam rursum Ezras, fuisse supervacuum ajunt, siquidem prophæta ne utiquam fuit, cum cæteræ urbes pollutæ sacrilegorum manibus sunt. Ex quo illud fieri iidem tradunt, uti in Hierosolymæ everte cineribus sacra facere, atque victimas epulari fas fuerit. Sed quanta loci religio esset, ii Judæi significavere, quibus Hadrianus Imperator permisit, uti semel in anno adirent sanctæ urbis deformes reliquias, atque ibi lugerent deplorarentque miseram gentis suæ sortem. Hæc urbs nulli tribui assignata sorte est, sed communis omnium fuit. Quamobrem teneri illam ea lege negant Talmudici, quæ vitulæ mactatione expiari eadem jusserat, quæ clam patrata in tribunal finibus esset. *Cinnaus.*

² *Semini illius id reservari.*] Filio Salomoni. Nota semen de uno dici. Sic Gen. 4. 25. *posuit mihi semen pro Habel.* Sensus est, dedit mihi filium alium. *Drusus.* Colon. pro *reservari* habet *servari.* Vide II. Regum VII. Josephum VII, 4.

³ *Allophylos domuit.*] II. Reg. VIII. Nemo suspicetur modicum aut ignavum fuisse Palæstinorum exercitum, qui Hebræos invasit: sed sciat universam Syriam Phœnicen, consociatis armis, auxilium illis tulisse. Quæ causa fuit, ut toties victi, tam multis millibus desideratis, denuo bellum majoribus viribus redintegrarent, quandoquidem post præsentem quoque cladem, triplicato exercitu, Davidis ditionem invaserunt, & eodem quo prius loco, castrametari sunt ausi. *Josephus.* Occupavit autem David בית הגומא, id est, claustra montis Ammæ, ubi erat Gitta oppidum, ex quo Palæstini perpetuo infestabant Judæam.

⁴ *Moabitas subjugavit.*] Tanta captivorum fuit multitudo, ut numerus eorum iniri non posset. Hinc funiculis dimensus eos David, duas partes internectioni addixit, tertiam servavit. Ita Chald. lxx. Theodor. Procop. Joseph. Tres designavit partes terræ Moabiticæ, in quarum una tantum indigenas reliquit superstites, occisis cæteris, ne difficilis esset custodia. *Grot.* Atque hic impleri incipiunt promissa illa magnifica Gen. 15. 18. Num. 24, 17.

⁵ *Syriam.*] Adeo laxè voce hæc veteres Geographi usi, ut etiam Assyriam sub ea comprehenderent. *Mela* I, XI. *Syria & Cæle dicitur, & Mesopotamia, & Damascus, & Adiabene, & Babylonia, & Judæa, & Sophone.* Idem *Plin.* v, 13. Ita-

7¹ subegit, ² stipendiumque ei imposuit. ³ Auri atque æris ex
8 præda immensum modum retulit. Bellum deinde ⁴ adver-
sum

Itaque videas ab ipso Tullio 1. de Div. Chaldaeos in Syria statui, & Sardanaplum dici Syriæ Regem v. Tusc. quem Assyriæ alii nuncupant. Nec mirum, quando Syria prius Assyria, quique Syri illi auctori Assyrii, ut ex Herodoto in *Polyhymnia*, Trogo 1. & aliis constat. Unde & Maro 111. Georg. *Assyrium venenum*, pro Syra, sive Tyra purpura dixit, & Seneca in Hippolyto, mare mediterraneum *Assyria tenuis* se extendit *Vossius*. Postea per *δοκασπύω* ex Assyria factum Syria. Sicut Chonia pro Jechonia, apud Jerem. 22. Spania pro Hispania. Rom. 15. Spahan pro Hispahan. Vox ergo Syriæ facta est ex Assyria; vel potius Tyro, quæ *Ἰζ*. Unde Græce fecerunt *Sor*. Hinc Sorra, Sorranum ostrum, Syria. In Sacris vocatur *סור*, & hoc genuinum nomen. Strabo 1. *Τῆς γὰρ ὑφ' ἡμεῶν Σύρας καλεσμένης, ἡ αὐτῶν δὲ Σόρων Ἀραμναίης καλεῖται*, dicit. Hoc autem loco intelligitur Syria strictim accepta, quæ Euphrate terminatur. Eo enim usque David imperium suum extendit. *Hornius*. Vocatur Tzoba 1. Reg. 8. 3. Hemath 1. Paral. 18. 3. Sophene Joseph. 7. 5. Soba pars Coelesyriæ trans Jordanem, confinis dimidiæ tribui Manasse, non longe à Damasco. *Adrichom*. Videtur esse Halebum, vel non longe ab ea. Nam ibi est vallis falis de qua Pl. 1x. Judæi dicunt Haleb esse Sepharvaim. Cæterum hoc regnum Tzobæ potentissimum fuit, cujus prima mentio fit 1. Sam. 14, 48. quo quidem tempore, vel non longe ante, Rechobus regnavit, à quo dicta *בְּרֵךְ רֶחֱבִי*. 11. Sam. 10. 9. ejus filius Hadad Eser vel Hadar. Eser celebris apud Justinum xxxvi. sub nomine Adoris, & Nic. Damasc. apud Jos. sub nomine Adadi. Ubi dicit eum *Δαμασκόθεν ἐκ τῆς ἁλλης Συρίας, ἔξω Φοινικῆς*, potitum. Errat autem in eo gravissime, quod

hunc Adadam alium ab Hadadesere facit Regem, & regna Tzobæ ac Damasci confundit. Nihil enim hujus in Scriptura. Damascus tum sub Tzoba, nec regnum peculiare fuit. Quod demum, aliquandiu post, Rezon constituit, ut suo loco monebitur.

1 *Subegit.*] Joseph. vii, 5, 6. Annales sacri: *Et percussit David Adazer filium Robob, Regem Soba*. Causa belli, fuit, tum quod tota illa regio cis-Euphratensis ad Israëlitas, de jure divino spectaret: tum quod Adazer in Euphratis accolas bellum gerens, non postulato innoxio itinere, fines Israëlitarum vi invaserat, ejusque rei poenas dedit. Ita Dion. & Hugo. Abulensis expeditionem hanc Euphratæam à David ipso susceptam fuisse vult. Ita & Vatablus.

2 *Stipendiumque ei imposuit.*] Tributum. Sic paulo post: *Cum laxari sibi stipendium poposcissent, quod Salomon gravissimum imposuerat*. Sic alibi passim. *Drusus*.

3 *Auri atque æris ex præda.*] Jus prædæ herciscundæ hoc fuit. Militi cedebant privatæ opes, Regis publica & regia bona erant. Ita legimus Macedonas, cum Darii castra ad Piramum amnem irrupissent, ingens auri argentique pondus diripuisse, nec quicquam reliquisse intactum, præter regis tabernaculum: *tradito more*, inquit Curtius, *ut victorem victi regis tabernaculo exciperent*. Unde non abit mos Hebræorum, qui victi Regis coronam Regi imponebant victori, eidemque assignabant, quod Thalmudicis digestis legitur, regiam suppellectilem bello captam. Grot. 111. de Jure Belli 6.

4 *Adversum Ammonitas ex injuria.*] Violatorum legatorum. 11. Reg. x. Joseph. vii, 6. David cum fugeret Achisum Regem Geth, venit ad Naas Regem Ammon, & ab eo humaniter susceptus est. Ita ex tradit. Hebræorum reten-

sum Ammonitas, ex injuria ¹ Chanun regis eorum, exortum. Syris denuo rebellantibus, qui cum Ammonitis in bellum conjuraverant, David summam rerum ² Joab, principi militiæ, permiserat: ipse à bello remotus, ³ intra Hierusalem commorabatur. ⁴ Qua tempestate ⁵ Bersaben quandam, ⁶ miræ ⁹ fœminam pulchritudinis, stupro compertam habuit. Hæc ¹⁰ ⁷ viri cujusdam uxor, qui tum in castris erat, fuisse traditur. Hunc David ⁸ iniquo pugne loco objectum hostibus, inter-

ficien-

recenset Hieron. Nam in Scriptura hujus rei expressa mentio non extat. Tantum dicitur, *Sicut fecit pater ejus Naas mecum misericordiam.* Hujus beneficii memoria motus David, filium ejus per legatos officiose consolatur, paternam cum eo amicitiam renovaturus. Contra novus Rex suspectare potentiam Davidis, & Legatos, abrafis ex parte barbis, cum ignominia dimittere. Hæc iusta belli causa. Legati enim sunt, *Sanctum populi per secula nomen.* Statius.

Et jus legatorum, cum hominum praesidio munitum, tum etiam divino jure est vallatum. Cicero de Harusp. responsis. Nec aliam causam justiore existimat Cicero adversus Mithridatem. Ob legatos contumeliose habitos Romani bella sumserunt in Tarentinos, Illyrios, Ligures, Senonas, Istios, Corinthios, aliæque gentes idem fecerunt.

¹ Chanun.] Vel, Chanon, sive Hanon, quod scribunt Anon, sine aspiratione. In editione Græca est *Αναν*, cum duplici v. II Sam. 10. 1. Chanon, Hanon, ut Cham, Ham: Clebron, Hebron: Chermon, Hermon. *Drus.*

² Joab principi militiæ.] *Joseph. 7. 7.* Maxima Syrorum strages facta est, diversis præliis. De quibus vide II Reg. 10. 11. 12.

³ Intra Hierusalem.] In sacris libris, sola Judæa sæpe venit nomine *αἰξυ-ρῶν*. Quo sensu accipiendum dictum vetus Judæorum, in medio telluris sitam urbem Hierosolyma, id est, in medio Judææ, sicut in medio Græciæ Delphi,

similiter dicti orbis umbilicus. *Grotius.* Et hinc sedes Regum Judæ in medullio regni sui, quo in omnes partes prompta mitti subsidia & accipi possent. Vide Tyrium 8. 5. Belli Sacri I.

⁴ Qua tempestate.] I. Reg. 11. Torriellus hoc contigisse putat anno regni Davidis xv. Salianus & Pineda xix. atatis xlix. Quod verius videtur.

⁵ Bersaben quandam.] Secutus errorem Græcorum, vocat Bersaben, quæ in Ebræis & Latinis codicibus Bethsabe dicitur: quem errorem libentius scribis imputaverim quam interpretibus. Videtur natus ex affinitate litterarum *β* & *ρ*. *Drus.* Fuit filia Eliam. Quem Hebræi apud Hieron. tradunt fuisse filium Achitophel, qui ob eam causam postea conjuravit cum Absalomo. Id probabile esse censet ex Hugone Salianus. Potuit enim Achitophel avus esse ix. annorum. Eliam pater x. Bethsabe filia xvi. Idem censent Abulens. & alii.

⁶ Mira fœminam pulchritudinis.] *Καλλίστη τὸ εἶδος, καὶ παρὰ τὴν ἀγ-φῆρσιν. Joseph.*

⁷ Viri cujusdam.] *Uria Hebræi.* Quem ex Cananæis fuisse conversum & profelytum factum, censent Procop. & Theodor. Minus recte. Potius quia in terra Hethæorum habitabat. *Abul.* Vel præclare quid ipse majoresve ejus contra Hethæos gessissent. *Sever.* Alias rationes vide apud Interpretes.

⁸ Iniquo pugne loco.] Ita jussus erat Joab per literas quas ipse Urias, miser, & ignarus fati sui, attulerat. Sic Proetus Bellerophonti dedit litteras ad Jobaten,

M

ten,

12 ficiendum curavit. Ita mulierem in matrimonio¹ viduam,
 sed jam ex stupro gravidam,² numero uxorum aggregavit.
 13 Tum³ per Nathan prophetam graviter increpitus, licet agnito
 14 errore,⁴ castigationem Domini non effugit. Namque fi-
 lium, ex furtivo illo concubitu editum, paucos post dies
 amisit,⁵ multaque in domum familiamque ejus execranda
 acciderunt.

I. LXVII. Ad extremum,⁶ *Absalon* filius ejus *arma impia
 adversus

ten, quibus Bellerophontis nex mandabatur. Homerus & alii. Et existimat Sanchez fabulam de Bellerophonte ex hoc casu *Uriæ* derivatam. Quia & frequens hoc in scriptoribus profanis, ut pluribus Clemens Alex. demonstrat, & Jobates haud multum à Joabo distat. *David rector fuit in servitio quam cum perveniret ad regnum. Servus enim adversarium ferire timuit: Rex factus, luxurie persuasione Uriam fraude extinxit.* Gregor. in Pastoralis cap. 27. Facta hæc cædes in obsidio *Rabbæ*, quam Polybius *Rabathamana*, vocat. Postea Philadelphia dicta est sub imperio Græcorum.

1 *Viduam, sed jam ex stupro gravidam.* Videtur *Bethsabea* fuisse foemina non impudica, sed quæ spe dominationis, ut Agrippa mater *Neronis*, nihil abnueret. Adeo cupido dominandi cunctis affectibus flagrantior est. Tacitus xv. Annal.

2 *Numero uxorum aggregavit.* Rabbinus, ut Davidem excusent à peccato, nugantur *Uriam* æque ac ceteros milites ad bellum euntes, uxori dedisse libellum repudii. Quare illam jam repudiatam nubere potuisse *Davidi*. Quod falsum esse ex sacra Historia liquet. Ceterum Polygamiam regibus *Judæis* lege concessam fuisse volunt *Hebræi*, & ad legem Deut. 17. 16. 17. notant octo-decim sive uxores sive concubinas Regi fuisse concessas.

3 *Per Nathan.* 11 Reg. 12. Joseph 7. 7. Vir fuit prudens, lenis, & quod Josephus addit אֲשֵׁרֵי, id est, suavitate quadam gravitatem temperans, & qui

etiam cum Regibus nosset vivere. Talis apud Tacitum Annal. 4. Manius Lepidus. 6. Annal. L. Piso Pontifex. Grot. Fuit hic alius *Nathan* à filio *Davidis* & frater *Salomonis*, nondum nato, vel admodum parvulo. *A Lapide.*

4 *Castigationem Domini non effugit.* Consentiunt *Hebræi*, inflicta Regi in leges de officio Regis peccanti, verbera: sed ea apud illos infamia carebant, & à Rege in signum pœnitentiæ sponte suscipiebantur, ideoque non à lictore, sed ab eo quem legisset ipse cædebatur, & suo arbitrio verberibus statuebat modum. A pœnis autem coactivis adeo liberi erant Reges, ut etiam exalceationis lex, quippe cum ignominia conjuncta, in ipsis cessaret. Grot. 1. de jure Belli 3.

5 *Multaque in domum.* *Thamar* vi compressa. *Ammon*, qui eam compresserat, occisus à fratre *Absolomo*. Quæ duo sunt execranda crimina, videlicet incestus & fraternum parricidium. *Dru-fus*. 1. Reg. 13. 14.

6 *Absalon filius.* 11 Reg. 15. 16. 17. Mirantur multi, quomodo *Absolomus* tantam populi partem concitare poterit in Regem, tantis meritis, victoriis, ac virtutibus præclarum. Sed sciendum, fuisse in populo multos *Sauli* quondam caros, nunc non pari in honore & gratia. Multos qui *Isbosethi* partes secuti fuerant. Tum *Joabi* superbia, & in atroci facinore impunitas, regem onerabat. Ceteri quoque *Davidis* ministri minus populares. *Davidis* ipsius pauca quidem, sed gravia in *Uriam* peccata. Post adulterium

adversus patrem sustulit, regno eum depellere cupiens. Adversus hunc, Joab acie conflixit, admonitus à rege, ut victo parceret. Sed ille, spreto imperio, parricidiales conatus ferro ultus est. Flebilis ea victoria fuisse regi traditur: tanta in eo pietas erat, ut etiam patricidæ filio ignosci voluerit. Vix hoc bellum extinctum videbatur, aliud rursus exortum, Sabæa quodam duce, qui pessimum quemque ad arma incitaverat. Sed propere motus omnis, morte ducis repressus. Crebra deinde, adversus Allophylos, David prælia, secundo eventu, habuit: cunctisque bello domitis, & tam

terium cædes, post cædem nuptiæ, omnes homines incertos reddiderant rerum omnibus carissimarum, conjugii & vitæ. Apud scæminas quoque infame fuisse Bathsebæ nomen, invisam potentiam, credibile est. Ad has odii causas accessit vindex Deus. *Grotius.*

* *Arma impia adversus patrem.*] Absalom patrem persequens hucusque livoris protupit, ut in seipso destrueret jura naturæ. Quem enim naturaliter amare debuerat ut patrem, eum inhumane persequabatur, ut hostem. *Gregor. M.*

1 *Parricidiales conatus ferro ultus est.*] Prælio commisso accidit, ut Absalom occurreret exercitui David, vectus mulo, & cum subiisset quercum, adhæsit caput ejus quercui, & illo suspensio inter coelum & terram, mulus, cui insederat, pertransivit. Quo comperto Joab accurrens, lanceas tres in cor ejus infixit, eumque armigeri confecerunt. I Reg. 18.

2 *Flebilis ea victoria Regi fuit.*] Conscensa editissima urbis parte descebat filium, plangens pectus & capillitium lacerans, & modis omnibus se afflictans ac vociferans: Fili mi, utinam mihi tecum mortem oppetere contingeret. *Φύσας γὰρ ἀνὰ Φιλόσορον, ὡς ἐστὶν ἐν τῷ μεγάλῳ συμπαθῶς εἶχεν.* *Josephus.* Flebat autem David non tam præsentem Absolomi quam æternam mortem. *Plus impius Absalom patrem*

extinctus, quam rebellis afflixit. *Augustinus.*

3 *Aliud rursus exortum.*] Sigonius legendum opinatur, cum aliud rursus exortum. Quod non improbo. *Drusus.* Causa dissidii fuit invidia inter Israël & Judam.

4 *Sabæa.*] Malim, *Sabea*, qui & Sabee in editione Romana, id est, *Σαβῆα*. Editio Lat. vulgata, *Seba filius Bochri, vir Iemineus*, id est, Benjamita. In Hebræo *שבעי*, quod antiquitus Sabe legabatur, ut *פרע*, Phare. Unde Potiaphares. *Drusus.*

5 *Morte ducis repressus.*] Qui in oppido Abel obsessus, & conspiratione civium, capite truncatus est. Quod de muris ad obsessores dejectum, finem bello imposuit. *Ioseph.* Sic Scribonianus sub Claudio interfectus, finem bello imposuit.

6 *Crebra deinde adversus Allophylos prælia.*] II Reg. 21. Intercessit fames gravissima, ob iniquam Gabaonitarum cædem, quam Saul fecerat. Lyra tamen & Abulensis putant, ideo immensam famem, quod David illam Saulis injustitiam non castigasset. Quod minus eum textu convenit. Placatus fuit Deus suspendio septem filiorum Saulis. Quatuor autem prælia adversus Palæstinos recensentur, quæ hoc ordine contigerunt, ut author noster, secutus *Annales Sacros*, & *Josephum*, existimat.

& tam exteris quam domesticis motibus compressis, ¹ florentissimum regnum in pace habebat.

- 1 LXVIII. Tum eum subita cupido incessit, ² ad metiendas imperii vires, populum censere. Ita à Joab militiae magistro, ³ decies centena & trecenta civium millia dinumerata.

Idem Lyra, Abul. Cajet. Vatabl. Ea caede gigantum famosa sunt. In iis enim caesi sunt Jischbi Nobensis, Saph, Goliath, & alius innominabilis. Goliath hic, alius est ab illo cujus mentio i Reg. xviii. & vel frater ejus vel æmulus. Πάντων ἀνδρείοτατον ἔστι Παλαιστίνων. Joseph. Bella hæc, & fames, ante rebellionem Absolomi contigisse videntur Abulensi. Qua trajectione, cum nullum ejus fundamentum sit, opus non est.

1 Florentissimum regnum.] i Reg. 22. 23. David perfunctus jam bellis & periculis, ὁδὸς εἰς τὸ θεὸν καὶ ὑμνος σιωνεὶς ἔξαυτο, μέγαν ποιήσας. Τὸς μὲν γὰρ τελευτήσας, τὸς ἢ πενήμετους ἐποίησεν. ὀργανάτε καὶ ἀσκηδύσας ἐδιδάξεως αὐτὰ τὸς Λούιτας ὑμνεῖν τὸ θεόν. Joseph.

2 Ad metiendas imperii vires populum censere.] i Reg. 24. Hoc peccatum elationis vocat August. 20. contra Faust. 66. Aliud peccatum assignant Joseph. Cajet. Abul. quod in hoc censu neglecta fuerit lex Ex. 30. 13. quæ jubet ut in censu quisque persolvat dimidium siclum. Τῶν Μωύσεως ἐντολῶν ἐκλαθόμενον, ὃς ἀπεῖπεν, ἐὰν ἐξαλειθμηθῆ τὸ πλῆθος, ὑπερ ἐκείνης κεφαλῆς αὐτῆ τῶ θεῷ τελέσθαι ἡμίσιλον. Joseph. Erat autem non parvum peccatum, ut in tanta opulentia Deum jure suo velle fraudare. Grotius. Ergo David ambitione & fastu, populus negligentia, non soluto siclo, peccavit. Et frustra. A Lapide illum legis neglectum remove conatur, propter quem utique populus, cetera insons, punitus est. Et tales censuræ apud Romanos frequentes. Suidas in voce ἀπὸρροφή. Οἱ ἢ Καύσαρ. Ἀνγύστος ἢ βασιλεὺς, εἰς τὸν ἀνδρῶν

τὸς δόσεις τὸ βίον, καὶ τὸ τρέπον ἐπιλεξάμενος ἐπὶ πάντων τῶν γῆν τῶν ἰσραηλιτῶν ἐξέπεμψε, δι' ἃν ἀπογραφὰς ἐποίησεν ἢ ἀνθρώπων, ἢ ἰσθίων. Vide Frider. Spanhem. Incomparab. Theologi partem secundam Dub. Evangel. 3.

3 Decies centena, & trecenta civium millia dinumerata.] Annales Sacri: Et inventa sunt de Israël octoginta millia virorum sortium, & de Juda, quingenta millia pugnantium. At in i Paralipom. 21. 5. Omnis numerus Israël millia millia, & centum millia virorum, & quadringenta septuaginta millia ex Juda. Varia varii afferunt, ad diversitatem hanc conciliandam. Certum est censum, plaga divina, interruptum fuisse, nec omnes numeratos. Exertim tribus Benjamin & Levi excipitur. Et cum à diversis census ageretur, facile illa in numero differentia, non omnibus pariter animatis, oriri potuit. Tum duplex ἀπογραφὴ. Una particularis, per singula oppida, & tractus. Altera generalis, qua omnium nomina in Fastos & Annales publicos relata. Priorem secutus author Paralipom. alteram Regum. Tum omisi ab hoc profelyti, ab altero additi esse potuerunt; ac tribus Judæ interdum spectatur sola, interdum cum tribu Simeon & Dan jungitur. Hæc fere Interp. Grotius paucis, octingenta millia Israelis, quingenta Judæ, extra legiones ordinarias, quæ sub 12. erant ducibus, ut colligas ex i Paral. 27. 1. Josephus, præter omnem necessitatem, iterum variat; ἡ δὲ τῶν ἰσραηλιτῶν δόσεις ἐνεμήκοντο μυριάδες, ὅπλα βασιλεὺς καὶ στρατιῶτα δυνάμειον. ἡ δὲ ἰσραηλιτῶν καὶ ἐαυτῶν τεσσαράκοντα μυριάδες ἦσαν.

merata. Hujus eum ¹ facti mox piguit, pœnituitque, veniam ³ à Domino petens, cur in id animos extulisset, ut regni sui potentiam, ex suorum potius multitudine, quam ex favore divino æstimaret. Itaque missus ad eum ² angelus, ³ trinam ei ⁴ pœnam denunciat, datque arbitrium unam eligendi. Sed ⁵ proposita ⁴ triennii fame, trium mensium fuga, morte tridui: ⁵ fugam & famem detestatus, mortem elegit, ⁶ momentoque temporis ⁷ LXX. millia virorum * interiere. † Tum David, ⁶ videns

¹ Facti mox piguit pœnituitque.] Religio erat veteribus numerare populum, quod Davidi etiam male cessit. Ideo eum vellent inire numerum ejus, singuli dabant lapidem aut agnum, qui postea numerabantur, atque ita sciebant quanto numero essent. Kimchi. R. Eliezer. Quæ tamen inceptiæ Rabbiorum sunt. Licuit numerare populum, bello imminente, vel ob aliam necessariam causam. Non licuit ubi nulla facti insolentis causâ. Drus. ad Samuel. Josephus dicit Gad Prophetam aliòsque Davidi ostendisse quod peccasset. Liber Regum: Percussit autem cor David eum.

² Angelum.] Prophetam Gad.
³ Trinam ei pœnam denunciat, datque arbitrium.] Quamcumque eligeret, numerus ille Israëlitis ingens, simulque Davidis fastus deprimebatur. Augustin. 22. contra Faustum 66. Sunt illa tria flagella Dei, de quibus. Deut. 28. Unde oraculum de bello Peloponnesiaco: Η'ξί Δωλειανός πόλεμος και λοιμός έμ' αυτόν. Ubi dubitatum, essetne λοιμός an λιμός. Thucyd. lib. 1.

⁴ Triennii fame.] עב יום שבע שנה. Hebr. Et ita Joseph. ac vulgata. At LXX. tres, ut & Hebræi 1 Paralip. 21. 12. Videntur numeri hi olim per notas scripti ut & apud gentes alias, & hinc facilis mutatio. Græc. Vel septem annos pro multis Prophetæ Hebræorum more proposuit: vel septem à principio proposuit, deinde ad tres descendit. Menoch. Bene autem cum hoc loco convenit illud Hesiodi:

Πόλλαι & ξύμπασσι πόλις και ε' ανδρὸς επωρεϊ, Τοῖσιν δ' ε'ρανόθεν μέγ' ἐπήραγα πῆμα Κερνίων Λιμόν' ο'μῆ και λοιμόν.

⁵ Fugam & famem detestatus, mortem elegit.] Id est, pestem. Hoc ex LXX. hausit Josephus: Rex cogitans quod si famem peteret, sui magis quam aliorum rationem habuisse videri posset, quandoquidem ipse nihil periculi esset, multum frumenti in horreis habenti, illis non item. Quod si per tres menses ab hoste vinci elegisset, sic quoque sibi consuluisse, qui arces & fortissimam circa se cohortem haberet: optavit malura, regnantibus æque ac regnatis commune, in quo omnibus par metus immineret, præfatus ότι πολὺ κρείττον εἰς τὸ ε' η'εξ χείρας ἐμπεσειν, ἢ τὸ ε' πολέμων. Sic & Theodor. Abul. Cajetan. Vide & Chrysof. Homil. 29. in Epist. ad Rom.

⁶ Momentoque temporis.] Tridui pestis proposita Davidi. Multi putant eam tantum durasse per sex horas, à matutino tempore usque ad prandium ejusdem diei. Sic LXX. Chald. Josephus. εἰώθεν εἰς ὥρας δ'εἰςε. Sic Theodor. Ambros. in Psalm. 37. Et in eadem haud dubie opinione Sulpicius fuit. Lira, Rupert. Vatabl. usque ad vesperam extendunt. Abulensis simplicius per 7 יום 7 ימים intelligit triduum. Ita & Cajetan.

⁷ LXX. millia virorum.] Perperam Rabbini apud Hieron. in Tradit. numerant

videns Angelum, cujus dextera ¹ populus prosternebatur, ² veniam precari, seque ³ vivum pro omnibus pœnæ ob-
7 cere: *se dignum exitio, quia ipse peccasset.* Ita aversum plebis
supplicium: David ⁴ in loco, in quo angelum viderat, ⁵ aram
Domino

trecenta millia. Jos. *μυριάδες ἐπ' αὐτῷ.*
In Carthaginensium castris, cum Sy-
racusas obsiderent, brevi tempore cen-
tum hominum millia periere. *Dio-
dor. 14.*

* *Intiere.* *Ἀπέθνησκον δ' ἢ μὲν οὐκ ἔστιν ἄλλο ἢ ὡς ἰατρὸν καὶ νοσοῦντα ἡλίου τὴν νόσον ἀλλὰ τὸ μὲν κενόν, ἐν τῷ, μυρίας δ' αὐτῶν αἰτίαις καὶ παροφάσει ἐν ἑσθ' ἐπινοῦσιν δυνάμεις ἀνὴρπαζεν.* Quidam enim repente cum vehementi dolore, & amaro cruciatu animam exhalabant: alii paulo lentiore vexati malo, ne curationem quidem ferre poterant, sed inter officia medicorum expirabant. Alii subito tenebris obortis, seu præfocati, exanimabantur. Nonnulli interim dum aliquem domesticorum funerant, sepultura nondum absoluta commoriebantur. *Ioseph.*

† *Tum David videns Angelum.* *Ἐξέτηνε ὁ Ἀγγελὸς τὴν χεῖρα ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ.* Joseph. Apparebat autem gladio armatus, in signum ita divinæ, ut ex textu patet. Similia pestilentiæ divinæ exempla recensent Romani scriptores, Baronius A. C. 15. xc. & 15. xciv. Procop. 11. de Bello Persico & 15. 15. de qua Regino in Chronico: *Tunc visibiliter multis apparuit, quod bonus & malus Angelus noctu per civitatem pergeret, & ex jussu boni angeli, malus angelus, qui videbatur venabulum manu ferre, quoties de venabulo ostium domus cujuscunque percussisset, tot de eadem domo sequenti die, homines interirent.* Pestis duplex: una divina quæ immediate à Deo per angelum percussorem immittitur. Hujus sanatio soli Deo committenda *Psalm. 91.* altera naturalis, quæ curatur arcanis Hippocratis. *Horn.*

1 *Populus prosternebatur.* Applicando corporibus aliquid pestiferum, quod per occultissimos meatus vitalia corrumpet. *Abulensis.*

2 *Veniam precari.* Textus: *Ego sum qui peccavi, ego inique egi. Isti qui oris sunt, quid fecerunt?* Simile illud Maronis:

Me me, adsum, qui feci.

Neque tamen innocens plane populus, qui silentio suo factum probavit, & Deus in vitam ipsorum jus habebat plenissimum. Præterea, ut ait scriptor Christianus Quæst. ad Orthodox. cxxxvi 11. *Πικροῦται πρὸς τὴν ἡμαρταν βεβλήτων ἢ πρὸς τὴν βεβλήτων ἢ πρὸς τὴν βεβλήτων ἢ πρὸς τὴν βεβλήτων.* Hieronymus: *Ajunt Hebraei Sadoe sacerdotem insultatum, Dominum deprecatum fuisse, & imitatum patrem suam Aaron, & illius preces ac devotionem Dominum vidisse & miserum fuisse.*

3 *Vivum pro omnibus.* Forte legendum: *Unum pro omnibus.* Druf. Haud dubie vera lectio. Nam frigide illud vivum cum omnibus coheret. Unus David omnibus opponitur, non vivus, quia & cæteri adhuc vivi. *Horn.*

4 *In loco in quo Angelum viderat.* In area Areuna, alias Orna, Jebusæi. Fuit is Princeps Jebusæorum, sive ut in Hebræo est *Ἰθρ,* Rex, amicus & familiaris Davidis, haud dubie profelytus factus. *Abul.* Vatablus putat fuisse Regem Jebusæorum, ante captam Jerosolymam, deinde factum Davidi tributarium. Idem vult Augustin. *Segm. excviii. de Tempore.* & alii.

5 *Aram Domino statuit.* David cum animadvertisset se exauditum, decrevit totum illum locum altare universi populi appellare & Deo templum ibi edificare, quam ejus vocem Deus in futurum ratam esse voluit. Erat autem is locus

Domino statuit. Mox annis & morbo infractor, Salomo-⁸
nem filium ex Bersabee Uriæ uxore susceptum, ¹ successo-
rem regni constituit. ² Is regali unguento per Sadoc sacer-⁹
dotem, unctus, patre adhuc incolumi, ³ rex appellatus. ¹⁰
David, ⁴ cum regnasset annos XL. ⁵ defunctus est.

LXIX. Salomon, initio regni urbem muro circum ¹
dedit. Huic per soporem astare Dominus visus est, pe-
tendi quæ vellet, tribuens optionem. Sed ille non aliud ²
sibi

locus in quo olim Abrahamus filium
Isaacum ὀλοκωπτῶσαι voluit. *Joseph.*

¹ Successorem regni constituit.] III.
Reg. I. Joseph. 7. II. Exheredato A-
donia. Erat enim regnum illud, velut
patrimoniale Davidi, non quidem belli
jure, sed Dei ipsius dono. Affectabat
autem, Absalomi exemplo, Adonias re-
gnum, superstiti adhuc Davide, haud
dubie scelus ausurus in patrem fratrem-
que, nisi id cura Bathsabs præventum
fuisset.

² Is regali unguento, per Sadoc Sacerdo-
tem, unctus.] R. Levi ben Gersom ad
I Reg. I. Necessè non erat ut ungeretur
Salomon, nisi ob adversam Adoniae factio-
nem, quoniam in unctioe Davidis universi
successores sui, qui ex ejus erant semine,
iidem ungebantur, quemadmodum in un-
ctioe Aharonis & filiorum ejus, unge-
bantur eorum posteri universi in Sacerdo-
tes, unde evenit postmodum ut nemo eorum
necessario esset unctus, præter Sacerdo-
tem summum. Seldenus. Quod autem
hic fecit David, idem post eum fecit
Artaxerxes, qui ad præscindenda inter
fratres certamina vivus Darius filium
Regem fecit. Quod & alii imitati sunt,
inter Romanos maxime Imperatores.
Grot.

³ Rex appellatus.] Ex annalibus sac-
cris patet, Salomonem, patre adhuc
vivo, regnare cœpisse. Nam mox Salo-
mon ut Rex, Adonia pepercit, eumque
domum remisit. *Joseph. Παράκλησις*
εἰς τὸ οἶκον βασιλικόν, καθίζουσαν αὐ-
τὸν ἐπὶ τῆς ἑρῆρας. Idem Ambros. lib. 3.
in Lucam. August. 17. C. D. 8. Hieron.

Epist. cxxxv. & author noster. Salman-
ticensis, David obiit anno mundi 3924.
& tunc incepit regnare Salomo filius ejus.
Drus.

⁴ Cum regnasset annos XL.] Et septem
menses. Nam septem annis & sex men-
sibus regnavit super Judam, deinde tri-
ginta tribus annis super totum Israël.
Nisi dicas hos triginta tres annos
non fuisse integros, & defuisse eis sex
menses. Sic enim præcise regnasset XL
annos, mortuus anno ætatis LXX. He-
brai apud Hieron. in Tradit. dicunt Da-
videm regnasse XL. annis & sex mensi-
bus: sed hos menses non computari,
quod David per eos Absalomum fuge-
rit, vel morbo laborarit.

⁵ Defunctus est.] Sepelivit eum filius
Salomon Hierosolymis magnifice, præ-
ter solennia illa in regum funeribus,
inlatis etiam in monumentum ejus ma-
ximis divitiis, quarum magnitudinem
facile est conjectare ex hoc quod dice-
mus. Nam post annos ccc. Hyrcanus
pontifex, oppugnatus ab Antiocho, co-
gnomine Pio, Demetrii filio, volens
pecuniam ei dare, ut abducto exercitu
obsidionem solveret, nec valens aliunde
sumere, aperta cella Davidis, & pro-
latis inde tribus talentorum millibus,
eorumque parte Antiocho numerata,
oppugnationis periculo se exemit, sicut
& alibi indicavimus. Ac rursus, post
multos annos elapsos, Herodes rex, alia
cella aperta, magnam pecuniam sustulit.
Ad loculos tamen qui regum cineres
continent, neuter eorum pervenit. Sin-
gulari enim arte ita erant sub terram
condi-